

PALKOVIČOVÁ, E. 2016. *Hispanoamerická literatúra na Slovensku optikou dejín prekladu a recepcie inojazyčných literatúr*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. 176 s. ISBN 978-80-223-4062-5.

Autorka monografie Eva Palkovičová patrí medzi najvýznamnejších slovenských hispanistov a translatológov súčasnosti. Popri dlhoročnej prekladateľskej činnosti ocenej siedmimi prémiami Literárneho fondu i cenou Jána Hollého a pedagogickom pôsobení na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského má na konte bohatú bibliografiu odborných štúdií zameraných predovšetkým na teóriu, didaktiku, recepciu a dejiny prekladu umeleckej literatúry zo španielčiny.

Recenzovaná publikácia, pozostávajúca z 3 častí, spája prístupy všetkých oblastí, v ktorých Eva Palkovičová pôsobí. Prvá kapitola sumarizuje slovenské dejiny prekladu zo španielčiny od prvých prekladov až po dnešok. Sústreďuje sa najmä na preklady literatúry z hispanoamerickej geografickej oblasti, ale načrtáva aj vývin prekladania španielskej literatúry, keďže „prekladateľské začiatky slovenských hispanistov sú spojené najmä s dielami španielskych autorov“ (s. 26). Eva Palkovičová čerpá nielen z bibliografických údajov, knižných a časopiseckých prameňov a archívnych záznamov (ich preštudovanie, spracovanie a usudzovanie si nepochybné vyžadovalo obrovské množstvo mravčej práce), ale aj z osobných rozhovorov s prekladateľmi a zo skúseností, ktoré získala ako prekladateľka a literárna agentka. Tieto rozsiahle poznatky syntetizuje s obdivuhodným prehľadom a citom potrebným na otváranie komplikovaných tém, akými sú edičná prax, cenzúra a autocenzúra prekladov v totalitnom režime. Prináša tak zásadné východiská pre budúce (nielen) hispanistické výskumy. Popri dejinách prekladu zo španielčiny sa v prvej časti publikácie rysujú aj profesionálne profily osobností slovenskej hispanistiky i dejiny akademického formovania hispanistov.

Druhá a tretia kapitola sú zamerané užšie na slovenskú recepciu tvorby Gabriela Garcíu Márqueza, na Slovensku najprekladanejšieho autora z hispanoamerického prostredia. Podľa Palkovičovej bibliografie v slovenskom preklade vyšlo doposiaľ 17 knižných titulov a vyše dvoch desiatok časopiseckých publikácií Márquezových textov. Jeho dielo je od 70. rokov minulého storočia v našom kultúrnom priestore „takmer nepretržite prítomné“ (s. 72) a prekladali ho prekladatelia rôznych generácií. Preto príbeh prenikania tvorby tohto kolumbijského prozaika k slovenským čitateľom, opísaný v druhej kapitole, odhaľuje faktory, ktoré u nás v rôznych obdobiach determinovali i prekladanie (alebo neprekladanie) diel iných hispanoamerických autorov. Táto časť monografie predstavuje dôležitý výsek mozaiky dejín prekladu hispanoamerických literatúr na Slovensku (ktorej pôdorys vytýčila prvá kapitola) a zároveň môže poslúžiť ako metodický návod na doplnenie pomyslenej mozaiky.

Tretia kapitola monografie je zameraná na translatologické čítanie najznámejšieho Márquezovho románu *Sto rokov samoty* a na komparatívnu analýzu východiskového textu s rôznymi vydaniaми jeho slovenského prekladu. Pod translatologickým čítaním autorka rozumie „rozkrývanie čo najhlbších vrstiev štruktúry originálu, vedúce k rôznorodým úvahám o zámere autora a spôsobe jeho umeleckého vyjadrenia“ (s. 8). Pri analýze prekladu skúma „mieru adekvátnosti, ktorú možno odčítať z cieľového textu“ a uvažuje „o okolnostiach (objektívnych a subjektívnych), ktoré mohli vplývať na prekladateľovo rozhodnutie o použitej prekladateľskej stratégii“ (s. 8 – 9). Recepčné prijatie Márquezovho diela Palkovičová reflektuje na základe ohlasov v slovenskej tlači, ktoré (spolu s bibliografiou knižných a časopiseckých prekladov Márquezových textov) sumarizuje v závere monografie.

Mimoriadne cenná publikácia, ktorá je vyústením autorkinho dlhoročného výskumu slovenskej recepcie po španielsky písaných literatúr, sprostredkúva vedecké poznatky pútavo a prítlačivo nielen pre teoretikov prekladu a študentov translatológie. Veríme, že si nájde mnohých čitateľov a že bude jedným z impulzov, ktoré pomôžu literatúram hispanoamerických

krajín opäť vykročiť z periférie záujmu slovenského kultúrneho prostredia smerom k jeho centru.

Kontakt

Mgr. Barbara Ďurčová, PhD.

recenzentka

Univerzita Komenského

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

Gondova 2, 814 99 Bratislava

Slovenská republika

Email: barbara.durcova@uniba.sk